



Preses relīze
Luksemburgā, 2015. gada 2. jūlijā

“Saistībā ar ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ETS) jāturpina uzlabot tirgus integritātes aizsardzības satvars un ETS īstenošana,” secina ES revidenti

Šodien publicētajā īpašajā ziņojumā Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir konstatējusi, ka Komisija un dalībvalstis ne visos aspektos pienācīgi pārvaldīja ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu (ES ETS). Šī sistēma ir viens no galvenajiem elementiem ES klimata un enerģētikas pasākumu kopumā. Kaut arī pēc Komisijas iniciatīvas visu laiku tiek ieviesti uzlabojumi ar mērķi aizsargāt ES ETS kā tirgū balstītu mehānismu, tika konstatēti daži joprojām risināmi jautājumi tirgus integritātes pilnīgākai uzlabošanai. Bija arī ievērojamas nepilnības sistēmas 2. posmā īstenošanā (2008.–2012. gads). Ziņojumā ir ieteikts uzlabot tirgus regulēšanu un uzraudzību, lai palielinātu ieguldītāju uzticēšanos un vairotu ES ETS kā vides politikas instrumenta ietekmi.

*“ES ETS ir ES klimata politikas stūrakmens. Šo sistēmu ieviesa pirms desmit gadiem, un tā visu laiku tiek pilnveidota. Tomēr joprojām ir jomas, kurās uzlabojumus varētu turpināt, piemēram, ETS kontu atvēršanas kontrole, darījumu praktiskā uzraudzība, tirgus vispārējā uzraudzība un emisiju līmeņu pārbaude iekārtās. Mūsu ieteikumi var palīdzēt Komisijai un dalībvalstīm uzlabot tirgus integritāti un sistēmas īstenošanu, lai šī shēma kļūdu par spēcīgāku instrumentu klimata pārmaiņu mērķu sasniegšanā līdz 2020. gadam un vēlāk,” komentēja par šo ziņojumu atbildīgais ERP loceklis **Kevins Kārdifs [Kevin Cardiff]**. “Nemot vērā lielos finanšu apmērus, kas iesaistīti vairākus miljardus eiro vērtajā oglekļa dioksīda emisiju tirgū, kā arī pieredzētos drošības negadījumus un šā tirgus mērķi veicināt reālu darbību, lai samazinātu siltumnīcefekta gāzu emisijas, tirgus integritātes aizsardzības satvars vēl vairāk jāuzlabo, un sistēma ir labāk jāīsteno.”*

Pašlaik veiktā ETS reforma (“tirgus stabilitātes rezerve”) un ar to saistītās debates galvenokārt pievēršas sistēmas efektivitātei un kvotu pārpalikuma problēmas risināšanai, bet šie jautājumi neietilpa revīzijas ziņojuma tvērumā.

ERP veiktā revīzija liecina, ka uzmanība jāpievērš arī tirgus integritātei un īstenošanai, lai ES ar lielāku pārliecību varētu apgalvot, ka šī pamatpolitika patiešām spēj dot rezultātus attiecībā uz emisiju samazināšanu un zemas oglekļa emisijas tehnoloģiju veicināšanu. ES revidenti konstatēja, ka Komisija un dalībvalstis dažus ES ETS aspektus pārvaldīja nepilnīgi, īpaši 2. posmā. Tika konstatētas problēmas kvotu tirgus aizsardzības satvarā, kā arī saistībā ar sistēmas praktisko īstenošanu.

Attiecībā uz satvaru jāatzīmē, ka pat pēc tam, kad ETS kvotu tirgus tika iekļauts Eiropas finanšu instrumentu un tirgus regulēšanas direktīvu tvērumā, saglabājas daži problēmjautājumi saistībā ar obligātajiem tirgotājiem, divpusējo ārpusbiržas tirdzniecību aktuāltirgū un mazākiem tirgus dalībniekiem. ES līmenī nav ieviesta emisiju tirgus vispārējā uzraudzība, un tika konstatēts, ka valstu regulatoru un Komisijas sadarbība ir nepietiekama, kā rezultātā netiek pienācīgi pārvaldīta tirgus izkropļošana un anomālijas ar potenciāli nopietnām sekām. Revidenti apzināja vajadzību izstrādāt skaidrāku emisijas kvotu definīciju un izveidot un aizsargāt kvotu nodrošinājuma tiesības, kas ļautu tirgum darboties efektīvāk. Jāveic papildu pasākumi saistībā ar lieliem riskam pakļauto Savienības reģistru, kurā apstrādā ETS pamatdatus, īpaši jāuzlabo kontu atvēršanas kontrole un darījumu uzraudzība. Tomēr ziņojumā atzīts, ka pēdējos gados ievērojami samazinājies paziņoto incidentu skaits.

Revidenti atklāja nozīmīgas nepilnības veidā, kādā dalībvalstis un Komisija īstenoja ETS. Īpaši, 2. posmā nebija pietiekamā apjomā ieviestas un harmonizētas emisiju uzraudzības un ziņošanas sistēmas: Komisija nedeva pietiekamus norādījumus dalībvalstīm un neuzraudzīja tās, un nebija pārredzami valstu sadales plānu novērtējumi. Dažas dalībvalstis nesniedza visus prasītos ziņojumus par sistēmas darbību, Komisija nepublicēja prasīto gada īstenošanas ziņojumu, un Komisijas un dalībvalstu konsultāciju un koordinācijas forumu ietekme bija ierobežota, jo dalībvalstis maz līdzdarbojās.

Šī preses relīze sagatavota, lai sniegtu kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas pieņemto īpašo ziņojumu.
Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē: www.eca.europa.eu.

ECA Press

Damijan Fišer – preses sekretārs

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Tālr.: (+352) 4398 45410 Mobilais tālr.: (+352) 621 55 22 24

E: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA Youtube: EUAuditorsECA eca.europa.eu

Komisijai bija ierobežota loma galveno kontroles procedūru saskaņošanas nodrošināšanā saistībā ar ES ETS īstenošanu dalībvalstīs. Revidenti nespēja novērtēt dažādo sankciju sistēmu efektivitāti, jo dalībvalstu un ES līmenī trūka konsolidētas informācijas. Revidenti brīdina: ja dalībvalstis turpinās pēc dažādas prakses izstrādāt noteikumus par starptautisko projektu kredītu nodošanu, tas varētu negatīvi ietekmēt vienlīdzīgus konkurences apstākļus operatoriem.

Piezīmes izdevējiem

Eiropas Revīzijas palāta (ERP) publicē īpašos ziņojumus visu gadu, un tajos ir atspoguļoti atsevišķu ES budžeta jomu vai vadības aspektu revīziju rezultāti. Īpašajā ziņojuma Nr. 6/2015 “**ES ETS integritāte un īstenošana**” ir novērtēts, vai Eiropas Komisija un dalībvalstis ETS pienācīgi pārvaldīja.

ES ETS ieviesa 2005. gadā, un tagad tā atrodas 3. īstenošanas posmā. Tā ir ES pamatpolitika cīņai pret klimata pārmaiņām un pasaulē lielākā siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisijas ierobežošanas un tirdzniecības sistēma. Ierobežojums jeb maksimālais apjoms ir noteikts kopējam emisiju apjomam, ko rada rūpniecības nozares ar augstu emisijas līmeni, un laika gaitā tas tiek samazināts. Maksimālais apjoms ierobežo emisijas no vairāk nekā 11 000 energoietilpīgām iekārtām visā ES, aptverot aptuveni pusi no SEG emisijām. Šo iekārtu operatori saņem emisijas kvotas vai iegādājas tās izolēs un vajadzības gadījumā var arī tās pārdot.

Komisijas ilgtermiņa ceļvedī ir noteikts mērķis siltumnīcefekta gāzu emisijas līdz 2050. gadam samazināt par 80 %. Padome ir vienojusies par klimata un enerģētikas politikas satvara mērķiem laikposmam līdz 2030. gadam un apstiprinājusi saistošu ES mērķi līdz 2030. gadam vismaz par 40 % samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas iekšzēmē salīdzinājumā ar 1990. gadu. Šo mērķu sasniegšanā visu laiku centrālā loma būs ES ETS. Turklāt Padome un Parlaments nesēn panāca vienošanos par tirgus stabilitātes rezerves ieviešanu, lai novērstu kvotu pārpalikuma problēmu tirgū un spiestu uz leju tirgus cenas.

Revidenti pārbaudīja, vai bija ieviests pienācīgs satvars ETS kā tirgū balstīta mehānisma integritātes aizsardzībai. Revidenti aplūkoja arī ES ETS 2. posma (2008.–2012. gads) faktisko īstenošanu, lai gūto pieredzi varētu izmantot politikas turpmākā veidošanā. Tika pārbaudīts, kā Komisija sniedza īstenošanas norādījumus dalībvalstīm un kā tā pildīja pati savus pienākumus. Pierādījumus ieguva no septiņām dalībvalstīm (Vācijas, Francijas, Itālijas, Polijas, Apvienotās Karalistes, Grieķijas un Spānijas), kuras izraudzījās pēc emisiju apjoma un veida. Dalībvalstu līmenī revīzijas uzmanības centrā bija kvotu sadale un nodošana, monitoringa sistēmas, emisiju ziņošana un verificēšana un sankcijas.

Ieteikumi

ES revidenti ir formulējuši turpmāk uzskaitītos ieteikumus.

- Lai turpinātu uzlabot tirgus integritāti, Komisijai jānokārto emisijas kvotu tirgus regulēšanas un uzraudzības neatrisinātie jautājumi.
- Vēl vairāk jāprecizē kvotu juridiskais statuss, lai sekmētu stabilitāti un uzticēšanos.
- Jāturpina uzlabot ES ETS pamatinformācijas apstrādes sistēmu daži aspekti (ES Savienības reģistrs un saistītās procedūras).
- Labāk jāpiemēro kontroles satvars dalībvalstu līmenī, lai nodrošinātu, ka konstatētās nepilnības tiek ņemtas vērā, īstenojot ES ETS 3. posmu 2013.–2020. gadā.
- ES ETS 3. posmā jāuzlabo norādījumi un informācija attiecībā uz īstenošanu.
- ES ETS sankcijas jāpiemēro pārredzamāk. Dalībvalstu un ES līmenī jādara pieejama precīza jaunākā informācija par īstenošanu un soda procedūru rezultātiem, un Komisijai labāk jāuzrauga sankciju piemērošanas prakse visā ES, kā arī valsts sankciju konsekventa piemērošana.

Komisija šos ieteikumus ir pieņēmusi un attiecīgi rīkosies. Ieteikumu pilno tekstu var atrast īpašajā ziņojumā, kuram pievienotas arī Komisijas atbildes.